

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Satisfit argumentis prioris sententiæ. c. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

Recentiores nonnulli Thomistae hac ratione conuicti fatentur ingenue, hanc praesentiam futurorum in aeternitate necessariam non esse, ut futura certo, & infallibiliter cum sua futura existentia proprio conceptu cognoscantur; sed tantum ad hoc esse necessariam, ut scientia Dei circa futura sit intuitiva: quia putant, scientiam intuitivam vocari eam, quae fertur in rem actu praesentem. Ceterum hac necessitate nullus ex antiquis Thomistis hanc praesentiam futurorum in aeternitate posuit: sed tantum, ut certa, & infallibilis esset scientia Dei: quia antequam intelligerentur praesentia in aeternitate, videbantur ipsis non esse determinata, ut cognosci possent. Quod si semel concedamus cognosci posse futura proprio conceptu & infallibiliter, prout in se ipsis futura sunt: quid opus est, concedere etiam Deo cognitionem, quam ipsi vocant intuitivam, hoc est, eorumdem futurorum, prout praesentium in aeternitate? hac enim scientia nihil habet maioris perfectionis, quam illa, quae fertur in futura, ut in se ipsis futura sunt: imo summa perfectio videtur esse cognoscere futura, ut futura quia talia sunt, non praesentia. Cum igitur non sit necesse tribuere Deo hoc genus scientiae intuitivae futurorum, antequam in sua propria mensura praesentia sint, frustra tam difficilem opinionem de praesentia in aeternitate defendemus. Porro autem tam certam, & infallibilem esse scientiam futurorum, prout futura, quam prout praesentia sunt, constabit ex ijs, quae dicemus disput. seq. Adde quod, ut ostendimus disput. 134. scientia intuitiva non est dicenda tantum, quae fertur in praesentia secundum locum, aut tempus proprium; sed quae fertur proprio conceptu in rem non abstractam ab existentia; sed suo tempore existentem. Atque maior profecto perfectio, quae possit convenire cognitioni, est, ut feratur in res ipsas, prout ipsae sunt, aut futurae aut praeteritae, aut praesentes; quam ferri in futuras, prout praesentes.

CAP. IV.

Satisfit argumentis prioris sententiae.

24. *Augustinus. Aristoteles. Observatio prima.* *Observatio secundae. Praesentia futurorum in aeternitate quae essentia praesentia sunt.* *Deinde observandum est, rerum praesentiam apud homines esse veluti praehensionem quandam, & praecognitionem rei futurae ita consulam, & obscuram, ut quando ipsa res praesentia, sit praesens, multo clarius videatur, ac proinde cognitionem illam praehensionis muret in clariorem: quare apud nos communiter praesentia est veluti anticipata, & immatura scientia. Id quod non solum verum est in praesentia, & divinatione rerum contingentium, sed etiam necessariorum: nam &*

Astrologus aliter novit eclipsim futuram, aliter videt praesentem. Hunc modum praesciendi futura, indicavit Augustinus. 11. confessionum cap. 18. ubi ait, *Aug.* Cum ergo videri dicantur futura, non ipsa, quae nondum sunt, id est, quae futura sunt, sed eorum causa, & forsitan videntur, quae iam sunt. Ideo non futura, sed praesentia sunt iam videntibus, ex quibus futura praedicuntur. Deus autem, quae sua est in intelligendo peripicacitas, ita ad vivum intuetur res, quae nobis futurae sunt, & iudicat tali tempore esse futuras, tali autem esse praesentes, tali vero esse praeteritas; ut variatio rerum in se nihil addat, vel adimat perfectionis scientiae Dei.

Cum igitur Augustinus, Gregorius, Boethius, & Anselmus dicunt, in Deo esse praescientiam, sicut poenitentiam, improprie loquuntur de praescientia humano modo, quae est obscura quaedam rerum praesensio. Haec enim non est in Deo, sed instar huius dicitur Deus praescire: quia antequam res nobis eveniant, iam ipse novit in quo solum cum praescientia magis proprie accepta convenit: sicut Deus cum id, quod fecit, destruit, se habet instar eius, quem poeniter facti. Ac proinde in horum Patrum sententia potius Deus dicitur sentire, & scire, & videre, quam praescire, praesentire, & praevidere: quia res licet nobis futuras, ita perfecte intuetur, sicut futurae sunt, sicut nos videmus res nobis praesentes, & multo melius.

Ex hac eadem doctrina responderi facile potest ad rationem eo loco adductam pro prioris sententia. Si enim in Deo esset praescientia, seu praesensio illa imperfecta futurorum, sine dubio Deus idem bis sciret, & posterior notio perfectior esset: atque hoc absurdum continet inferre Augustinus, si in Deo illud genus praescientiae concedamus, nam si prior Dei cognitio obscura esset propter obiecti distantiam, & absentiam; posterior propter obiecti praesentiam perfectior esset. Quod si Deus ab aeterno tam perfecte videt futura, quam sit reuera praesentia essent, quod eorum cognitio ita distincte, & proprio conceptu feratur in rem ipsam, ut quando res futura sit praesens praesentia reali, nihil muret cognitionis in Deo; merito dixit Augustinus Dei scientiam non dici praescientiam, sed scientiam, nec ipsam praevidere futura, sed videre: ac perinde se habere erga futura, atque circa praesentia. Ex quo etiam inferitur, perpetuam aliquos recentiores nolle appellare scientiam, quam Deus habet de futuris, ut futura sunt, scientiam visionis; sed scientiam simplicis intelligentiae: cum tamen Boethius iuxta doctrinam illam Augustini dicat, in Deo potius providentiam, quam praevidentiam vocari. Nam si hi auctores refugiant eam appellare scientiam visionis, dicent etiam, Deum non videre futura, sed praevidere, non scire, sed praescire.

An vero, nostro modo intelligendi possit in Deo distingui duplex modus scientiae futurae, alter ut est futurorum, alter ut est praesentiam, sicut distinguimus scientiam possibilem à scientia futurorum, facile etiam ex dictis definiri potest. Et sit, primum etiam si duplex scientia, nostro modo intelligendi, in Deo distinguatur, & ita dicamus, eandem rem non solum dupliciter, sed tripliciter à Deo cognosci: primo quatenus est solum possibile: secundo, quatenus est futura: tertio, prout est praesens, nihilominus non inferatur absurdum, quod loco superius allegato contendit Augustinus.

Aug.

25

Aug.
Gregorius.
Boethius.
Anselmus.
Testimonia Patrum explicantur.

Ratio ex Augustini testimonio facta soluitur.

26

Scientia futurorum in Deo est scientia visionis.
Boethius.
Augustinus.

27

Num scientia rerum futurarum & praesentiarum duplex sit.

Prima res, sponso.

gustinus; illud enim solum sequitur, si dicamus rem futuram primum à Deo cognosci sub umbra, & confuse, deinde distincta, & clara notitia, cum res ipsa præsens est: quæ magnam in Deo esset variatio, & imperfectio.

Qui vero distinguere duplicem in Deo scientiam alteram futurorum, alteram vero præsentium solo nostro modo intelligendi diuersam, sicut distinguitur scientia possibilem à scientia futurorum, non proinde cogere uterque scientiam futurorum esse obsecram, & imperfectam, & eam perfici, aut mutari adueniente scientia rerum præsentium: sed asserere deberent, eandem scientiam secundum rem esse æque perfectam, solum vero per ordinem ad diuersa obiecta nostro modo intelligendi distinguere.

Secundum a re-
sponso.

28

Deinde dico, scientiam Dei, adhuc secundum nostram rationem, distinguendam non esse in scientiam rerum futurarum, & scientiam rerum præsentium: alioqui eadem omnino ratione omnes dicere deberemus, addendum esse aliud membrum, nempe scientiæ præteritorum, quod tamen nullus hactenus Scholasticorum dixit. Quod si scientia, prout est futurorum, dicenda esset scientia simplicis intelligentiæ, ut recentiores volunt; eadem ratione scientia eorum præteritorum deberet appellari scientia simplicis intelligentiæ: cur autem non debeat in Deo distingui, etiam nostro modo intelligendi, nisi duplex scientia, altera simplicis intelligentiæ, quæ sit rerum possibilem, altera vero scientia visionis, quæ futura, præterita; & præsentia simul complectatur, ratio est satis manifesta: quoniam ex parte obiecti non differt scientia futurorum, præteritorum, & præsentium, eo quod quocumque ex his modis scientia Dei fertur in rem secundum essentiam, & existentiam actu. Quod vero illa existentia ut præterita, aut futura, aut præsens intelligatur, non est in causa diuersitas in re cognita, sed in tempore, ad quod res cognita refertur: eadem enim res cum sua existentia distincte cognita, prout refertur ad vnum tempus, dicitur præterita: prout vero refertur ad aliud, dicitur futura: relata denique ad aliud dicitur præsens: at vero scientia simplicis intelligentiæ, quæ res tantum, ut possibilem cognoscitur, rem certe in se ipsa alio modo considerat, quam scientia visionis: intelligit enim essentiam rei solum sine existentia eius. Cum igitur talis sit diuersitas ex parte rei consideratæ, merito nostro modo intelligendi distinguimus duplicem scientiam in Deo, alteram simplicis intelligentiæ, alteram visionis.

29

Alia patrum
testimonia
explicamus.

Ad testimonia Patrum posterius allegata facilius respondetur; in primis dicimus, Patres citatos disputatione 32. capite 2. qui asserunt in æternitate non esse tria illa tempora, *Fuit est, erit*, sed tantum, *Est*, non negare res creatas, quæ sub his tribus temporis differentiis sunt, ab ipsa æternitate successive comprehendere, & ei successive coexistere: neque asserere, simul cum illa esse debere: sed tantum negare, in ipsamet æternitate successionem intrinsecam, quia nulla in ipsa varietas esse potest: nihil tam obstat quo minus ea, quæ in se ipsis successionem habent, & inuicem sibi succedunt, successive etiam coexistant æternitati: nam rei permanenti, qualis est æternitas, res aliæ succedentes sibi inuicem, successive etiam assistere debent: & hoc sensu dixit Anselm. omne tempus æternitate ipsa concludi; non quia simul omnia æter-

Æternitas
qua ratione
omnia com-
plectatur.

nitati coexistant: sed quia æternitas semper manens, omnia, quæ successive sunt, tandem amplectitur, & cum omnibus perseverat, etiam ipsa deficiant & succedant.

Præterea quod Greg. Beda, Anselmus dicunt Greg. Beda, Anselm. res omnes æternitati Dei esse præsentem in conspectu illius, non negamus; nam id de sola obiectiua præsentia, quæ non perficitur aduentu ipsarum rerum in tempore, intelligi debet: & ideo Deus videt omnia simul vno intuitu videt. Sed hoc non probat præsentiam realem, quam Doctores prioris sententiæ comminiscuntur, ut ex verbis citatis pro priori sententiâ perspicue liquet: id quod amplius ex verbis Greg. Magni, quæ paulo inferius subiungit confirmatur: cum enim dixerit, futurum à Deo non præiudici, quia illud præsens videt, subdit: *Nam & quæcumque sunt, non ab æternitate ideo videntur, quia sunt, sed ideo sunt, quia videntur.* Vbi si loqueretur Greg. de præsentia reali in æternitate, dicere deberet iuxta doctrinam prioris opinionis, ideo ea cognosci, quia in æternitate sunt: cum vero dicat, id eo esse, quia cognoscuntur, plane indicat, se loqui de præsentia obiectiua, de qua vere dixit, ideo res esse, scilicet præsentem, quia cognoscuntur: cum enim cognitio sit expressa rei representationis, ipsam facit præsentem.

Iam vero multo facilius rationes prioris sententiæ dilui possunt. Ad primam respondeo, licet æternitas in semetipsa sit tota simul absque ulla successione sui, & complectatur res omnes in tempore existentes: tamen eas non comprehendit simul, sed successive, sicut ipsæ sunt: nam eas aliter continere non potest, quam cum illis simul existendo in sua cum illis existentia perseverando. Quare, ut simul cum eis existeret, & ita constanter omnes contineret, necesse erat, ipsas etiam perseveranter & simul esse: cum vero sibi inuicem succedant, successive etiam eas comprehendit, non quidem successione ex parte sui, sed ex parte ipsarum rerum, quæ contineri dicuntur: atque idcirco si quæ ex hoc in æternitate ponitur successio, ea est extrinseca solum denominatione ex rebus contentis sibi succedentibus: sicut locus idem manens, sine successione vlla sui continet res plures successive, eo quod ipsæ res in loco sibi succedant. Ad secundam rationem iam satis dictum est, ad tertiam vero ex ijs, quæ disp. seq. dicemus, quid sit respondendum patebit: ibi enim manifestum erit, aliam esse sufficientem, & propriam rationem, ob quam futura, quantumvis contingentia, & ad vtrumvis, certo & terminata à Deo cognoscantur: quare non opus est ad hanc præsentiam recurrere, & ingenia hominum, in re manifestissima frustra torquere.

CAPVT V.

Quid de hac præsentia senserit S. Thomas.

Scholasticorum Thomistarum hoc tempore communiter docet, præsentiam illam realem, quam prior sententia adstuit, esse ex mente S. Thom. probant primum ex verbis huius art. 13. vbi ait: *Omnia quæ sunt in tempore, sunt Deo ab æterno præsentia non solum ea ratione, quæ habet rationes rerum apud se præsentem, ut quidam dicunt, sed quia eius intuitus fertur ab æterno super omnia, prout sunt in sua præsentia.* Quod si de præsentia tantum obiectiua loqueretur, ratio, quæ probat futura certo à Deo cognosci, quia videlicet ea sunt ei præsentia, esset negatoria quædam petitio

Sensentia
realem
Thomistarum
locus S. Thom.
Thomas pro

petitio